

Grundskolen

Grundskolen¹ har en afgørende rolle i at opbygge befolkningens grundlæggende viden, færdigheder og kompetencer. Den skaber basis for, at befolkningen videreuddanner sig og bidrager blandt andet på længere sigt til at løfte produktiviteten i virksomhederne og til at øge konkurrenceevnen og væksten i Danmark.

De centrale konklusioner i dette kapitel er:

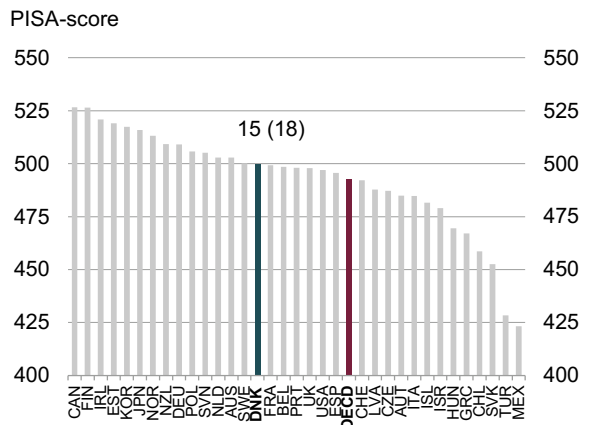
- Elevernes kompetencer inden for læsning, matematik og naturfag er blevet forbedret fra 2012 til 2015 og ligger over OECD-gennemsnittet.
- Særligt i matematik er de danske elevers kompetencer forbedret fra 2012 til 2015 (rykket fra en 15. plads til en 7. plads).
- Udgifterne pr. elev i grundskolen ligger højere end OECD-gennemsnittet.

Elevernes kompetencer i læsning, matematik og naturfag

OECD har siden 2000 testet 15-16-årige skoleelevers kompetencer hvert tredje år i PISA-undersøgelsen. Eleverne testes inden for læsning, matematik og naturfag. I 2012 blev eleverne for første gang endvidere testet i problemløsningskompetencer. PISA-undersøgelsen, der foretages i alle OECD-lande og i en række partnerlande, gør det muligt at sammenligne elevernes kompetencer på tværs af lande. Den seneste PISA-undersøgelse blev foretaget i 2015.

De danske elevers resultater i læsning er forbedret en smule, men er ikke signifikant forskellige fra PISA-undersøgelsen i 2012. De danske elever ligger for første gang signifikant over OECD-gennemsnittet i læsning, som dog er faldet i samme periode. Danske elever er på niveau med eleverne i Sverige, men ligger fortsat under eleverne i henholdsvis Finland og Norge, se figur 5.1.

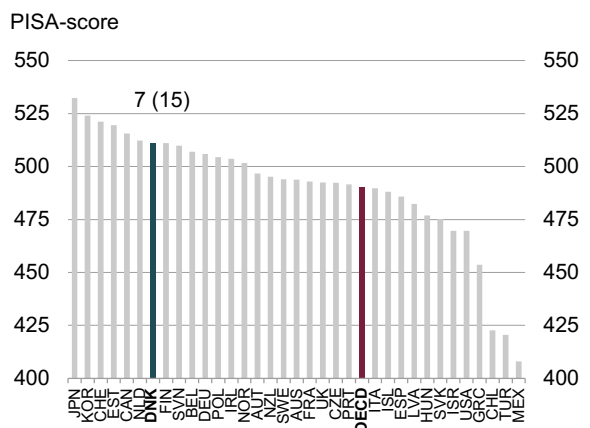
➔ **Figur 5.1** PISA-score i læsning, 2015

Anm.: Tallet i parentes angiver Danmarks placering i 2012 i OECD.
Kilde: OECD, PISA.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

De danske elevers resultater i matematik er markant forbedret i forhold til PISA-undersøgelsen i 2012. De danske elever ligger på niveau med de finske elever og over de norske og svenske elever, se figur 5.2.

➔ **Figur 5.2** PISA-score i matematik, 2015

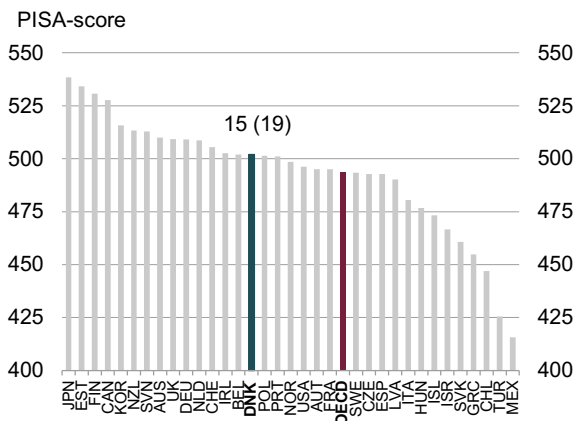
Anm.: Tallet i parentes angiver Danmarks placering i 2012.
Kilde: OECD, PISA.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

Danske elevers kompetencer i naturfag er ligeledes forbedret siden PISA-undersøgelsen i 2012 og ligger over OECD-gennemsnittet. Blandt de nordiske lande, ligger de finske elevers kompetencer i naturfag stadig et godt stykke over de danske elevers kompetenceniveau, mens norske og svenske elevers kompetencer ikke er signifikant forskellige fra de danske elevers, se figur 5.3.

¹ Grundskolen er en fælles betegnelse for folkeskoler, kommunale ungdomsskoler, frie grundskoler, efterskoler, specialskoler og dagbehandlingstilbud.

5. Grundskolen

→ **Figur 5.3** PISA-score for naturfag, 2015

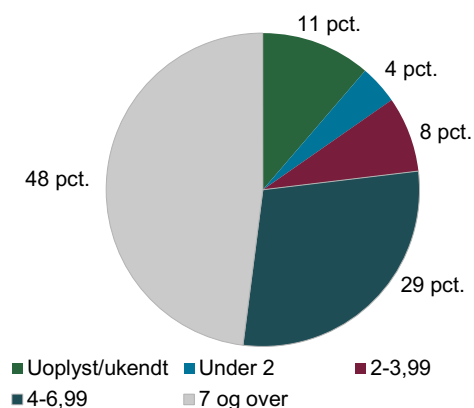

Anm.: Tallet i parentes angiver Danmarks placering i 2012.
 Kilde: OECD, PISA.
 Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

Omtrent 48 pct. af grundskolens afgangselever har et karaktergennemsnit i dansk og matematik på 7 eller derover. Dette er en stigning i forhold til 2014, hvor ca. 43 pct. fik et gennemsnit på 7 eller derover. Lige under en tredjedel af eleverne har opnået et gennemsnit på 4-7, mens ca. 8 pct. havde et gennemsnit mellem 2 og 4.

15 pct. af eleverne opnåede ikke mindst 2 i både dansk og matematik. Dette ligger lidt under niveauet for 2014, se figur 5.4.

→ **Figur 5.4** Gennemsnit i dansk og matematik ved grundskolens afgangsprøve i 9. klasse, 2016

Anm.: Karaktergennemsnittet opgøres som et simpelt gennemsnit af karakterer fra bundne prøver i hhv. dansk (læsning, skriftlig fremstilling, mundtlig fremstilling og retskrivning) og matematik (med og uden hjælpemidler). Elever der ikke har opnået mindst 2 i begge fag, bliver dog anført som havende et gennemsnit på under 2 – uagtet det simple gennemsnit.
 Kilde: Undervisningsministeriet og egne beregninger.
 Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

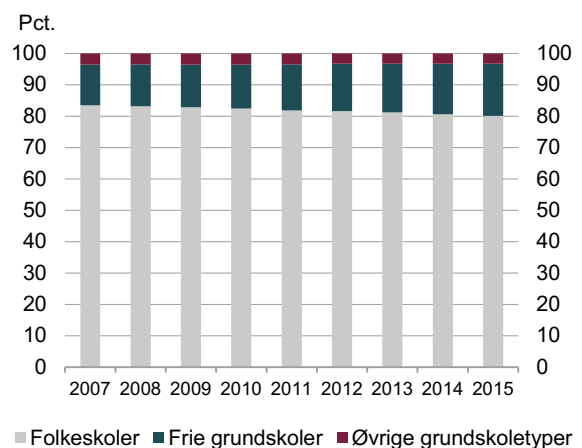
I PISA-PIAAC-undersøgelsen sammenholdes elevernes læsekompetencer i 2000 efter endt grundskole med selvsamme elevers læsekompetencer 12 år senere i livet (2012). Undersøgelsen viser, at der blandt folkeskoleelever med de henholdsvis bedste og dårligste læsekompetencer er en tendens til, at næsten to tredjedele af eleverne 12 år senere stadig tilhører gruppen med de henholdsvis bedste eller dårligste læsekompetencer.

Af undersøgelsen fremgår det også, at der er en sammenhæng mellem læsefærdighederne i grundskolen og antallet af uger, den pågældende person har været på overførselsindkomst i perioden 2000-2012. Blandt folkeskoleelever med de dårligste læsefærdigheder i 2000 havde ca. 42 pct. været på overførselsindkomst i 53 uger eller mere, mens 6,2 pct. ikke havde været på overførselsindkomst. Blandt elever med de bedste læsefærdigheder i 2000 havde kun ca. 7 pct. været på overførselsindkomst i 53 uger eller mere, mens ca. 48 pct. slet ikke havde været på overførselsindkomst.²

Fordeling blandt grundskoler

I perioden 2007 til 2015 er andelen af elever, som går i en folkeskole, faldet støt fra ca. 83 pct. i 2007 til ca. 80 pct. i 2015. I samme periode er andelen af elever, der går i friskoler og private grundskoler, steget fra ca. 13 til ca. 16 pct., se figur 5.5.

→ **Figur 5.5** Elever fordelt på typer af grundskoler, 2007-2015

Anm.: Elever på 0-9 klassetrin indgår i opgørelsen.
 Kilde: Undervisningsministeriet.
 Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

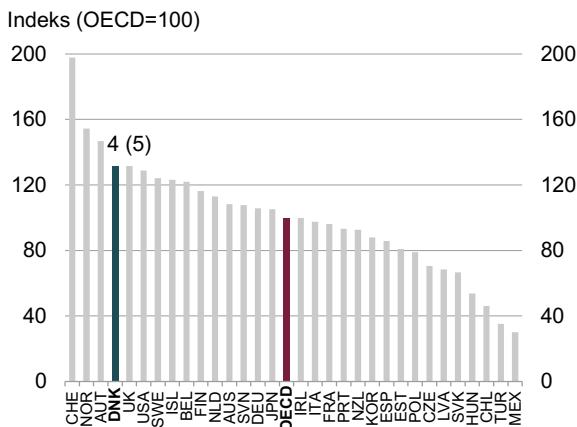
² Se www.uvm.dk for PISA- og PIAAC-undersøgelserne.

5. Grundskolen

Udgifter til grundskolen

De danske elevers kompetencer skal ses i relation til de ressourcer, der bruges på undervisning i grundskolen. Udgifterne pr. elev ligger i Danmark noget højere end OECD-gennemsnittet og højere end i Sverige, Island og Finland. Finland er det nordiske land med de laveste udgifter pr. elev, se figur 5.6.

→ **Figur 5.6** Offentlige udgifter pr. elev, 2013

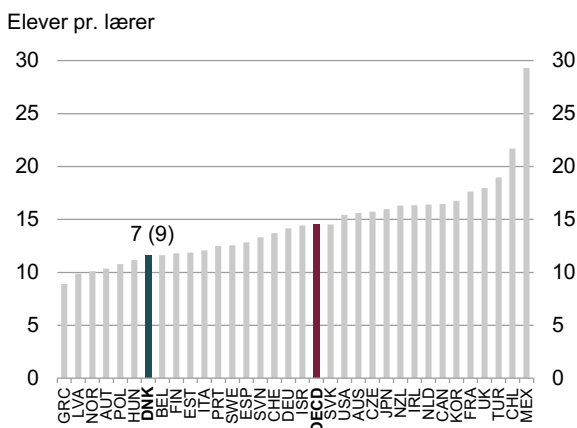

Kilde: OECD, Eurostat og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

De højere udgifter pr. elev i Danmark kan hænge sammen med et relativt lavt antal elever pr. lærer og et relativt højt antal undervisningstimer i Danmark.

I Danmark er der gennemsnitligt 12 elever pr. lærer. Det er noget lavere end gennemsnittet for OECD. Norge, som har højere udgifter pr. elev, har samtidig færre elever pr. lærer. Finland har nogenlunde samme antal elever pr. lærer som Danmark, mens Sverige har en smule flere elever pr. lærer, se figur 5.7.

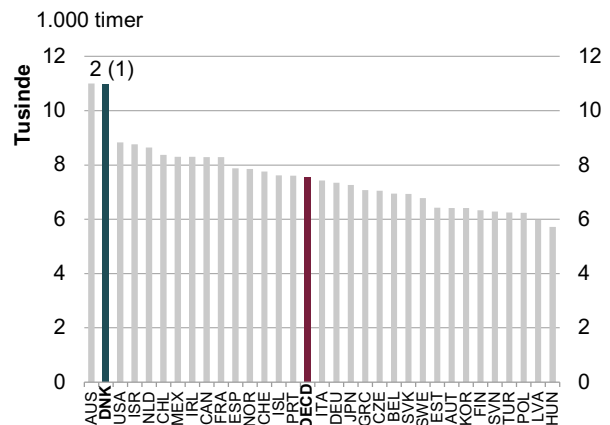
→ **Figur 5.7** Antal elever pr. lærer, 2014

Anm.: Figuren angiver det gennemsnitlige antal elever pr. lærerårsværk.
Kilde: OECD og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5

Danmark er lige efter Australien det land med flest undervisningstimer i OECD gennem hele grundskoleforløbet. Med indførelsen af folkeskolereformen er der givet mere undervisningstid i fagene og tid til understøttende undervisning. Danske grundskoleelever har væsentligt flere planlagte undervisningstimer end de øvrige nordiske lande, se figur 5.8.

→ **Figur 5.8** Gennemsnitlige antal planlagte undervisningstimer i grundskolen pr. elev, 2016

Kilde: OECD og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_5